

MAGYAR VIDÉK.

Előzetési feltételek:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésben van, hvá az előzetesek küldésük és a lap szellemi részét illető közlemények ezüzdnek.

SZEPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Hirdetések

négyzet centiméternyi ter szerint számítottatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centiméterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előzeteski kedvezményben részesülnek.

Nyílt ter petisioroként 10 kral számítottatik.

Az irgalmas-rend Pápan.

A keresztény egyház culturterjesztő hivatását, a képzőművészet, a zene, a festészet és építészet ápolása mellett az emberszeretet gyakorlása által, teljesítette és teljesíti.

E czél felé ható törekvései által fékozta meg a népvándorlás korszakában új hazát szerzett barbár népeket; ezáltal keltette a nyers emberiség szívében az idealistikus gondolkodást, s ezáltal lón a költészet és humanizmus magbintője s az így elvetett mag gyökeret vert szárai, korunk műveltsége legszebb részzeit képezik.

És ameddig bűmulást gorjesztó domjai által az építészet remekeivel Európa legnagyobb részét díszíté, ameddig magasztos szellemével Rafael mesteri művei termettek és a művészetek mellett nagyszámmal műiparágak keletkeztek, addig az emberszeretet apostolai gyánant működő irgalmas-rendi szerzetesek a szenvedő emberiség gyógyítását, a betegek és elhagyottak ápolását, szívet emelő feloldozással és sikerrel teljesítették és megtanították az embereket az irgalmasság és könyörületesség gyakorlására.

Magasztos hivatásának laukadatlan erélyivel felel meg nevezett szerzet korunkban is, ezért dusan megérdemli polgártársaik haláját és elismerését annál is inkább, mivel az irgalmas-rend emberszerető karjai közé fogad minden szenvedő beteget, legyen ez katolikus, protestáns, izraelita avagy mahomedán, mert ezen rend működése nem ösmer sen nemzetiségi, sem pedig felekezeti különbséget, hiszen egyedüli hivatása: ápolni a beteg embert!

Hogy városunk területén létező irgalmas-rendi kórház előbb jelzett szép hivatását teljesíté, hogy irgalmas-rendi szerzeteseink városunkban minő módon felelnek meg a rend magasztos elveinek, azt azon kimutatás, melyet

dr. Mathia János irg. kórházi főorvos szives volt szerkesztőségünknek beküldeni — s mit más helyen egész terjedelemben közlünk — kellőleg igazolja, valamint azt is, hogy városunkra megbecsülhetlen jótétemény gyánant tekinthető ezen szerzet létezése, hiszen egyedül ő tart fel városunkban oly kórházat, mely a gyakorlat terén felekezeten nem ismer. Ne feledjük, hogy irgalmas-rendünk nélkül Pápan kórház még ma sem léteznék; ne feledjük azt sem, hogy ezen rend által nagy áldozatok árán feltartott gyógyszerár valóságos áldást gyakorol szegényeinkre, amennyiben gyógyszereit igen olcsó, majdnem előállítás árán nyújtja s így az amugy is sujtott embertársakon kétszeresen segít. Ne csodálkozunk tehát, ha nemes érzelmű emberek a legregyebb idők óta az irgalmas-rendiek számára alapítványokat tettek, mert ezen alapítványok a humanizmus egyik legszebb oltárára lettek töve s ezen oltárra tett áldozatokból ápolják napjainkban a betegekét s kórház sok szeresetlén egyémnek sebeit; de viszont épen korunk humanizmus gondolkozása és iránya teszi kötelességünké, hogy filléreinkkel ezen rend működését támogassuk, mert minden fillér, mit nekik átadunk, a humanizmus oltárára tett áldozat gyánant örökké termő fára növi ki magát.

Mi a közügy nevében vélnék cselekedni most, midőn a nagy közönség figyelmét ezen szerzet mult évi működésére felhiva, a nemes gondolkodók, valamint az ápolásban részesített szenvedők nevében is, halánkat kifejezzük az emberszeretet művészen fáradozó derék irgalmas-rendi szerzeteseinknek.

A vidék.

(Vidéki szemle.) A fővárosban a sajtó-szabadság ellen elkövetett merénylet és az annak következtében előfordult zavargások és tüntetések képezik nemesak

a fővárosban, hanem a vidéken is közbeszél tárgyát. A vidéki sajtó legnagyobb része a Verhovay-Majtényi-ügyvel foglalkozik és egyhangulag elítéli a nemzeti kaszó közvéleménye nevében, a sajtó-szabadság és közérköleség ellen intézett gyilkos támadást. A sajtó harcosai pártkülönbség nélkül összhangatosan tiltakoztak a lovasiagság ily módni gyakorlása ellen. Megszokták mi pápaiak is, hogy nálunk a sajtó azon képviselői, kik hitvátsukat nem száraz mechanikai munkának tartják, kik az aljast és rutat érdeme szerint ostorozzák, kik a corruptió, örvényben még mindig felületlen lebegő, Paprika Jancsiként tolokodó és ugrándozó emberekre újul mutatnak s kik határozottan és nyíltan fellépnek, kik nyilvános szereplésre, a közvélemény tolmácsolására csak oly embereket tartanak hivatottaknak, kiknek jellemhez és besületéhez a gyaru árnyka sem fér, mondjuk megszokták már a legkeszebb megámadásokat és ha nem löpor és golyóval való támadásnak, mert erre sem mindenki képes, mégis terrorizálásnak vannak kitve. Valóban szomorú jelenség társadalmi életünkben. Példákat sorolhatnánk fel arra nézve, hogy a vidéki sajtót számtalanszor terrorizálással elnémítani akarták. Bizony szomorú állapotok ezek. Valami atyai erkölesellenes, minden érzékeny embert felháborító tettet követ el, a sajtónak — ha hivatását betölteni akarja — kötelessége erélyes hangon felszólalni; nálunk fájdalom már szokássá lett, hogy az ily erélyes és igazságos fellépésért a sajtó rendszeren bántalmakkal van kitve; az ipse szükségesség sem tartja a mondottak csafogatásába bocsátkozni, hanem egyszerűen „lovagias elégtételt” követel. Alkotmányos országban élünk, melyben a polgárok cselekedeteinek nem „galambövszék”, hanem törvények szolgálhatnak irányadói, törvények, melyek a mániává fajult párbajt tiltják és ha már van idő, melyben a lovasias elégtétel elkerülhetlené válik, a sajtó szent nevében tiltakozunk az ellen, hogy a társadalom phylloxerái a közérköleségi hajnokat az igazság napvilágra hozataláért „golyóval” fizessék. — Helyesen mondja a „Debrezennagváradi Értesítő”.

Köveletjük meg, hogy a sajtó-szabadságnak és így a társadalomnak is brutális megámadóit érdemük szerint büntessék meg és ítéljék el.*

„Hiszen hvva fajnálnak különben, ha ez tovább is így haladna, — akkor az ellenvéleményt

TÁRCZA:

AZ ÉVRŐL.

Az év hosszúra, kezdetére és beosztására nézve a régi korban különféleképen határozottat meg, és még most is a különféle népeknek eltérőleg jelelték. A rómaiaknál 753-ban Kr. sz. előtt Romulus állapította meg az u. n. Romulus-féle esztendőket, mely következő 10 hónapból állott, u. n. martius, aprilis, majus, junius, quintilis, sextilis, september, october, november és decemberből. Ezek közt martius, majus, quintilis és october 31, a többi hónap 30 napot számlált. Kezdeté a tavaszra esett. Így ezen év 304 naphól állott; de mivel az évszakokra nézve nagyon változatos volt, Romulus az év végéhez még 50 napot esatolt s ezeket 2 hónapra osztotta fel, melyeknek Numa Pompilius januarus és februarus nevet adott; amaz, melyre 33 nap esett, kezdődött az év, — emez csak 23 naphól állt, — januarus és martius közt foglalt helyet. Későbbben februarus még 5 nappal pótoltatott. Ez a Numa-féle év, melyben a februarus 28, a többi hónapok 29, 30 és 31 naphól állottak, úgy hogy ezen év általában egy 355 napos holdévnek felelt meg. Hogy azonban ezen holdév a napéval kellő összhangzásba hozassék, minden

második esztendőben februarus 23-ika után egy felváltva 22 és 23 naphól álló póthónapot, az u. n. mensis mercedonius-t függesztették, úgy hogy 8 ilyen, felváltva 12 hónapos közönséges, s 13 hónapos szökőévek 2930 napja volt, tehát 8 nappal több, mint ugyanamnyi, 365 és egy negyed nappal számított napvének. Ezen hiányon akként akartak segíteni, hogy minden 8-ik évben a mercedonius napját 23 helyett 15-re szállították le. A római papsg azonban ezen hiány kiegyenlítéséül igen önkényesen járván el, az évszámítás tökéletes rendletésébe jutott, úgy hogy Julius Caesar idejében a naptári adatok a nap állásától 79 nappal tértek el. Julius Caesar ezért Rómába hivatta Sosigenes, egyiptomi esillagászt, ki az elmaradt napokat a 45-ik évben Kr. előtt két szakaszba osztván, az egyik 23 naphól álló szakaszt mint mensis mercedonius februar 23-ika után, a másik 67 napot tevő szakaszt pedig egy név nélküli kettős hónap képeben november és december közé illesztette. Eszerint azon esztendő 446 naphól, vagyis egy Numa-féle 355 napos évből és 90 pótnaphól állott és zavar évének (annus confusionis) nevezették el. Az ezt követő év január 1-ső napjával kezdődött meg az u. n. Julián-féle esztendő, mely 365 napot tett s melynek hónapjai a mai nap is fenálló napszámot nyerték, neveiket is megtartván azon eltéréssel, hogy a quintilis később julianusnak, a sextilis angustusnak neveztek el.

Megállapítottat továbbá minden negyedik évben egy szökőnap beillesztése februar 23-ika után, minlűn Samosi Aristarchos a csillagászati napvet 365 napra s 6 órára határozta meg. Ezen 365 naphól álló közönséges s minden negyedik évben 366 naphól álló szökőévet a keresztények is elfogadták azon különbséggel, hogy ezek a pogány ünnepek helyébe saját ünnepeiket tették és a római évszámot 532 körül a most is fenálló keresztény, vagyis Krisztus születése évetől folyó évszámmal eserdtek fel. Minlűn azonban a Julián-féle év épen 365¹/₄ napnak számítottat, holott az átlagos számitással csak 365 nap, 2 óra, 48 perc és 48 másodperczből áll,* ezen különbséget az új évszámítás szerint százévenként 18 órát s körülbelül 40 perczet tesz, amennyivel egy században a naptárral hátramaradtak. A 16-ik században tehát botránközálással vette észre a katolikus egyház, hogy a tavaszi napjegyen 10 nappal előbb állott de, mint a 325-ik évben, midőn a niceaii zsinat a husvétünnep megtartását ezen napjegyent követő holdtöltétre állapította meg. E

* A csillagászati év tartama tulajdonképen változó, amennyiben a különböző bolygók pályafelozása s fékvése sokszor zavarával hat földünk forgására s így a fordulati év időre — bár csak igen csekély mértékben — hosszabb vagy rövidebb. Leghosszabb volt a csillagászati év 3040-ben Kr. e. midőn az 365 napból, 5 órából, 49 perczből és 2483 másodperczből állott. Legrövidebb csillagászati év lesz a 7600-ik Kr. után, mely 38 másodperczel rövidebb lesz az előbbinél.

epéfa csemétét hozat és feltetés végett kiosztani, nemkülönben a selymér tenyésztési műveleteire a gyermekeket úgy mint a felnőtteket oktálni fogja. Nincsenek szavak az ily nemis intencziának kellő elismerésére, hiszen aranybányát nyit Gyűrűz ur polgártársai számára s boldogság, melynek alapját megjelölt, nevével fedeltetni nem fogja soha. Mint erőteljesül a mérészet racionális terjesztése Gy. ur figyelme hasonlólag kiterjesztési szándékai közlél midálk igen jóvedelmű kereset-forrást fog felnyitni. Bárcsak buzgó követőkre akadna, hogy ezáltal szegény népünk anyagi javulása megteremtődne. Ezen szó selyem tenyésztés és mérészet, milliókat jelent; csak az aranybánya első tárnáját munka alá kell venni a siker nem marad el. Polgártársak! Kövessék ezen nemis gondolkodású férfiu!

Megegyezési bizottsági választás. A tegnapi, f. hó 20-án megegyezési megegyezési bizottsági választásán dr. Fenyvessy Ferenc ur választott meg. Üdvözöljük dr. Fenyvessy Ferenc urat a közügyek terén. Szívvel örvendünk, ha oly férfiak, kik állásuk és képességüknek fogva a közügyek terén való működésre hivatva vannak, hivataluknak megfelelően és a bennük helyezett bizalommal igazolják is. Reméljük, hogy dr. F. ur nem fogja azon megegyezési bizottsági tagok példáját követni, kik magukat megválasztatták, de a megegyezési ügyekre nem mennek és vársunk érdekeit a megegyezési gyűlésein nem képviselik.

A „hivatalos lap“ megbízhatóságáról szerzhez a t. közönség meggyőződését, ha a „Pápai Lapok“ utolsó számban közzétették „mint halljuk“-ját olvassa. Ez esetben az igazság érdekében kénytelenek vagyunk az officiózus lap szándékos kacsahírét helyre igazítani, kijelentvén, hogy a városi tanács a nyomtatvány-szükségletének fedezése felett tárgyalást nem tartott s így a collegium nyomdája a városi nyomtatvány-szükségleteit 30% leengedéssel nem vállalhatta el. Mi ismételve — adózó polgártársaink érdekében — az árlejtés megtartását sürgetjük, mely alkalommal szabad a verseny!

Halalozás. E hó 14-én temették el Pápanak egyik öreg, közéletben álló lakóját, öv. Hirschler Samuét, 85 éves korában. A holdgömb körülbelül 35—40 év előtt Pápan jöteknységéről és műveltségéről ismert nő volt, ki férjével a mostani Zichy-féle (uradalmi) ház emeletének nagyobbik részét (8 szobát) lakta. A kik ismerték, azt mondják, hogy aki azon házba és azon családhoz éhesen, szegényen és rongyos ruhában ment be, az jóllakva, felruházva és pénzzel ellátva távozott. Ha akkoriban valamely művész fordult meg városunkban, az nem mulasztotta el, e vendégszerző házat meglátogatni, hol mindenki: szegény és gazdag egyaránt, nyitott ajtót, terített asztalt és szívvel fogadtatták le. — De minden mulandó és az egykor szép, gazdag és művelt hölgyet most mint szegény, öreg, roncolt testű özvegyet tették sirba! — Nyugodjék békében!

Köszönetnyilvánítás. Schosberger Márk ur, helybeli lisztkereskedő, kedves leánya menyeközje alkalmával az evangélikus gyülekezet szegényei szá-

ma 25 kenyeret adományozott. — Fogadj a nemeselekü emberbarát a gyülekezet és segélyezett szegényei nevében a legszívesebben, hálás köszönetet.

Pápa, 1880. jan. 15.

GYURÁTZ FERENCZ,
ev. lelkész.

Köszönetnyilvánítás. *Kedves köztársaságunknak tartom, hogy családomban nevében jó ismertetésünkre és rokoniainknak, de különösen az ivr. hitk. t. előjárásának, leányomnak f. hó 15-én történt esketésének alkalmával való szives megjelenésükért és uton legmégjobb köszönetemet nyújtva.*

SCHOSBERGER MÁRK.

A pápai általános ipartársulat 1880. évi január 25-én délután 2 órakor rendes évi közgyűlést tart, melynek tárgyai lesznek: 1. Mult évi számadás bemutatása. 2. Költségtérítés megállapítása. 3. Temetkezési egyleti ügy. 4. Több választmányi tag megválasztása. 5. Időközben beérkezett tárgyak.

A pápai polgári kör könyvtárhoz Gröz István ur tudatja a kör tagjaival, hogy a könyvtárak minden hétfőn, szombaton d. u. 5-től 6 óráig fognak történni.

Az erdőtervény életbeillesztése végett szükséges előmunkálatok a földmívelési miniszteriumban, mint értesülünk, már nagyobbára befejeztettek, ugyint az erdőtervény miniszteriumban és a vallás s közoktatásügyi miniszteriumban is, mint a melyek kezelése alatt az állami és alapítványi erők vannak, már jelezték az álláspontot és befolyást, mit maguknak az új törvénynek szemben és annak alapján biztositani szükségesnek tartanak. Jelenleg az országának erdészeti kerületeire való felosztása van folyamatban; az előkészítési munkálatok a f. évi költségvetés tárgyalásig befejeztettek, úgy hogy remélhető, hogy a költségvetési törvény kihirdetésével a földmívelési miniszteriumban felállítandó „erdészeti osztály“, megkezdendű működését.

A pápai ivr. iparosokat gyámolító egyesület alapszabályai a m. kir. belügyminiszterium által 1879. évi 51; 907. szám alatt, a bemutatási záradékkal ellátottak.

Kapovári levelezőknek következéket írja Fehér holló! Mai nap, midőn majd minden hír-lap hasábjain az általános inség, nyomor, éh-halál kétségbeesett öngyilkosok romképei tűnnek elénk, hiszem hogy e lapok becsos olvasói szívesen vendélik há a mündek között egy vidámabb képet is mutatunk. Nem négyhanya nyit nálunk, nem is alakul semmiféle segélygyűlés; de egy egyszerű polgár nemeselekűsége nyújt segélyt az özvegyeknek: Inselt Samu ur, Kapovári lakos 4000 forintot ténemnyezett le az itteni Földhitel-és kereskedelmi bankba (a letétek felsőbb jóváhagyás kinyerése után Rudolf-koronaherceg-alapítvány lesz a címe) oly czélból hogy annak kamatai minden év dec. 5 nap. havában a város szegényei között vállalkótlanság nélkül osztassanak ki. Ugyancsak említett jötevé az új év első napján 100 forint küldött a helybeli polgármesteri hivatalba oly meghagyással, hogy az a város érdemes szegényei között kiosztassék. Nem kevésbé említsere méltó, miszerint a kapovári ivr. hitk. által saját felekezeti szegényeinek téli nyomora enyhítésére kibocsátott gyűjtő iven is a nagykulda adakozók sorában legelőtt tűndököl Inselt Samu ur 100 forint adományával. — Mindezeket nem azért írtam ide mint a derék ember hírnevét akarván emelni — erre nem szükséges az én tollam — hanem mert tudom, hogy jólesik — mint mondtam — a ködös időben napusgarakról olvasni. — Hiszem, hogy egyetért velem minden olvasóm, ha azt ohajtom, hogy áldan meg a jó ég és nemeselekű jötevé mindenze tetteiért és — vajha azok számos utánzása találnának bárhol is. — d — s

Közre kerül tolvaj. Kodaj István miavai Nyitra megyei lakos társzójából m. é. május 3-án 140 ft készpénz ellopott. Szita József ezen gyűben gyuan terhel, a helybeli rendőri hivatal által le-tartóztatott és a kir. bíróságnak átadott.

Bihari gazda — ezim alatt Nagy-Váradon szép és változatos tartalmu gazdasági ismereteket terjesztő lap jelenik meg. Ajánljuk szakkörök figyelmébe.

Minta község. A gr. Batthyányi Lajos által alapított Lajos-Komárom község érdemelte ki e nevet, mert derék magyar lakosai minden fűtőv. intézményt létesítettek. Van ott kisdudóv, maguk iskolák (s igen szépek) fásiskolák, kaszinó, a hova minden lap jár s most újabbban magtárt állítottak fel. Népe igen vagyonos s nagy ritkaság, ha egy-egy ingatlan eladásra kerül.

Több vidéki lapban igen helyes és praktikus felszámolást olvasunk, hogy a végrehajtási árverések az illető megyei lapokban hirdettesenek azon eltagadhatatlan előnyövel fogva, mivel a hivatalos „Budapesti Közlöny“ alig olvassa 30 ember; míg a megyei lapokat a vidék minden olvasni szerető lakosa igyekszik legalább áttekinteni, ha mindjárt azokra egy vagy más okból nem is praenumerál. E tekintetben felléjük a törvényhozás figyelmét, hogy hasson oda, miszerint a perrendtartás 88-ának e tárgyra vonatkozó módosításával utassítsák a kormányt egy oly értelmű törvényjavaslattal mielőbbi benyújtására, mely-nél fogva a végrehajtási árverések, esődök, örökösödési hirdetmények legelső sorban a megyei lapokban és csak az örökösödést illető hirdetések, vagy a felek

kívánatára az árverések és esődök is a hivatalos lapban szintén közzétessenek. A nagy közönség érdekében igen jóvá lenne ezen méltányos intézkedés, mert most a legközelebbi számszóló is, nem olvassin a „Budapesti Közlöny“ máskép nem, mint véletlenül értesül az ilyen dolgokról, s annak következtében nagy értékű ingatlanok potom drágó kótárvénytel-tenek el és készen van — koldusbot.

A gőzjárák közt. A Komárom és Új-Szjeny közti Dunán félelem jelenet folyt le. Mult szombaton este Új-Szjenyből fél 8 órakor egy dereglye indult el 6 utász katonával, egy új-szjenyi postaszó-glyával s a szjenyi vasuti vendéglő egyik pinczérével, hogy az este oda érkezett postát Komáromba vigyék. Midőn a folyam közepére értek, az Új-Szjeny felett állott jégterlasz egy része mozognak eredt, s a dereglye jégől körülzárva uszott feléle a zajlás közt. — Az utászok minden erőfeszítése eredménytelen volt, a jégől nem bírtak szabadulni, segélykiáltásaikat nem hallotta senki. Csak este 11 óra felé vették észre őket s Komáromból egy kapitány vezetés alatt egy század utász indult ki mentésükre. Az utászok hátukra deszkák köve, egyik kezökben faklyával, másikkban vasrudal indultak meg az ing jégén, s csak hosszu keresés után találták meg a dereglyét ópen a Vág torkolata előtt. A dereglyében levőket, kik már teljesen ki voltak merülve a hidegtől és fáradtságtól, egyenkint kellett a partra szállítani. A dereglye oda veszett.

KÜLÖNFÉLÉK.

A kinek jó dolga van. Juchaneczoff urat, a híres moszkvai bankárt, ki az orosz földhitelezetett harmadfél millió rubelig lopta meg, nemrég vitték Szibériába. A derék ember ez utazása ép nem volt zomoru, sőt emlékeztetett a római imperatorok triumfusaira. A zsványok királya hallatlan pompával utazott Jeniseiskbe. Egy esnos francia fehér-esel-dét vitt magával s utközben csak úgy szórta az aranyat. Csak azt sajnálta a derék férfin, hogy a kacsacsát elfeledte magával vinni. A kiscső zsandorok olyan szerepet játszottak vele szemben, mint valami társalkodók. Minő a köllönbség e gaz diadal-úta és a Szibériába huzott közönséges gonosztevők löhözöttetése közt.

Mégis csak jó a dohány. Algirban nem rég egy fiatal leány szegzőzött által megfulladt. Mindenki halottának hitte s teljesen leheletlen volt a lélegzést ismét előidőzni nála. Az orvos végre azon gondolatra jutott, hogy pipafüstöt böcsát a leány torkába s ime: a leány feléledt tőle. A füst nemcsak a torkon ment át, hanem az orlyukakra is ingerlő hatást gyakorolt, s ez által előidőzte a lélegzést. A sokat rágalmozott dohányfüst tehát már emberéletet is mentett meg, és nem leheletlen, hogy jövőben kitűnő gyógyszernek fogják tartani.

Méregkeverő férj. A belegi (Somogy megye) vasuti állomás főfogvájája szemét vetette az egyik pályára leányára. Utjában áll azonban neje, kívül amenny is évek óta egyenletlenség élt. A szegény asszonyt feloldotta a férj szenvedélye, amennyiben e hó 4-én a beteg feleségnek orvos által írt gyógyszerbe mérget kevert s a szegény nő meghalt. Midőn az orvos értesült a nő haláról, rögtön Belegra sietett s a holttestet megvizsgálván, kinyilatkozatta, hogy a nő halála gyanus. T. pályafogváját azonban elfogták s a boncolásból azonnal kitűnt a mérgezés. A gonosz férj most várja büntetését.

Vadász-kosarak. A mai világ a találmányoké. Hectograf, kromograf, fonograf, és tudja isten még miféle „graf.“ telefon stb. mind hirdetik a tudomány kimerítetlen voltát, s az emberek ágygességt. Ez alkalommal egy egészen új debreczeni találmányról kell megemlékeznünk, mely — lehetővé teszi, hogy a vadász községnek a legnagyobb hóban is képes könyveden vadászni. A találmány egy egyszerű fonott kosárból áll, melyet a vadász eszámája talpára erősít, s ezáltal a hó felületén képes járni. A feltaláló egy tanár, s mint halljuk ily kosarak már nagyban gyártanak.

Takarékos hölgyek. A brassói nők föltették magukban, hogy a takarékoság elvét egy család körében, mint a nyilvánosság terén érvényesíteni fogják. Egyeslet alakítottak, melynek határozatai főbb vonásaiban így hangzanak: 1. Közteljes maguk az egylet tagjai, hogy a tolette nagy költségeit oly arányra szállítsák le, a mely a mellett, hogy a női hájkából semmit sem von le, — a háztartásban lényeges és érezhető megtakarítást eszközöl. 2. A fiatalabb nők és kislányok az előbbi pontban foglalt elvét akképen valósították meg, hogy az idei farsangon oleső s mindamellett izletes toletteben jelennek meg, s magukat, mint elvtársak, ismeretű jegyvel különböztetik meg. Ideje volna a takarékoság elvét szem előtt tartaniok a magyar hölgyeknek, mert ma-holnap nem mer egy komoly gondolkodású férfi nősinli, látván a hölgyek könyvelmű költelezési hajlamát s hiúság utáni kapkodását.

Fűtött korsorlyak. Párisban, a mint egy külföldi lapból olvasunk, nagy divatba jöttek a fűtött korsorlyak. A korsorlya és sarok között egy érezlemezben égő lámpa vagy melegítő kő van. Ez az eljárás különösen a tanulóknál meggátolja a meghűlést,

„Phyloxera” czim alatt egy kitűnő természet-tudományi értekezés jelent meg, melyben a phyloxera szőlőpusztító rovarról igen érdekes és tanulságosan értekeznek, annak pusztítási módját is leírja. E könyvet ajánljuk a gazdalközönség figyelmébe, írta Herman Ottó.

Kenyerért kincsek. Mármaros megyéből írják, hogy ott a nők hajkait árulják. Egy szép haj ára egy zsák liszt, de kapni egy kenyérért is. Vannak olyan nők, kik szép fogaikat is eladják lekeltlen kufároknak, kik ezt Orosz-és Oláhországba szállítják.

Elyvelt mellű. A bécsi „Med. Wochenschrift”-ben olvassuk a következő elég érdekes orvosi esetet. Egy legény 1877. havazó szerdáján, febr. 14-én egy gyöngygompos acél mellűt nyelt el. Persze megrémült rettentően, de egyéb baja nem esett. Nem érzett semmi fájdalmat, alkalmatlanságot, úgy hogy azt hitték, hogy megszabadult a veszedelmes vendégtől. Husz hónappal később, mikor meghajlott helyzetben a mezőn dolgozott, egyszerre csak kijön a száján a tű. Ennek az embernek nagy szerencséje lehet.

Boszu. Mármaros megyében egy gazdag föld-birtokosra jótalanul 4000 ft. adótöbbletet róttak. Hiába élt panaszszal, meg kellett fizetnie a 4000 ezer forintot, S vajjon, hogy fizette meg? Hozatott Budapestről 800,000 félkrajcezrost s most az adóhivatalkal végig kell számlálnia ezt a tűmérlek aprópénzt. Jó mulatságot kívánunk mellé.

Ebenfa-utaztat. Vékony tölgyfa deszka fél óráig kénsavban tartandó; félóra múlva a fa sárga mocsokkal lesz borítva, ezt le kell tisztítani s alatta előtűnik a feketévé vált fa. Ezt többször be kell dörzsölni terpentin-szeszszel, mi által a fa igen sötétté és fényessé lesz.

Tüzmentes festék zsindeles fűdelek számára. 1 pint finom homokot, 2 pint finomra szitált fabamut és 3 pint oltott meszet lenmagolajjal péppé kell keverni és ezzel a fűdelet háromszor bekenni, első ízben vékonyan, azután vastagabban; ezt a fát megóvjaa a tűveszélytől.

GAZDÁSZTAT.

Emlékeztető januar havára.

I.

ÁLTALÁNOS.

Szünnapid-jelelés, az újnak rovatozása, a mamványok úttele. Leharozás. Az új esedégség beiktatása s keze alá adandóknak leltár melletti átadása. Cséplés bevégezése. Gabonának rostálítása s a jó utban a vásárra vagy vasútra szállítása. Takarmányok számbavétele s a szükséges beszerzése vagy magának pótlása. Gazdasági épületek, gépek és anyagok hazaszállítása. Jégverem megtöltése, a meg le nem élt hízó sertések leütése. A husnak feltűstölése. A fertesledek őrés idejében készítenek: kasha, kapa, ázó stb. nyelket. A nöcseseledek kukoricát morzsolnak és tollat fosztanak, az a féska zsákokat foltogtatják.

II.

KONYHAKERT ÉS ÜZDÉSZTET.

Langy időjárásban az átfogatást, rigózást és ásást folytatjuk. A fagy által kiemelt (fölluzzott) rúszak gyengédelelen lenyomandók.

A telefő pinezek és kemény déli örökben szellőzendők; szüntegy a meleggyakba is friss leg boesztandó.

Keményebb fagyok alatt a ganajhordást végezzük. A zsongebb természetű, szabadban telefő, növények, melyeknek az ártások, az ószszel kiültetett kel- és salata-félék száraz szába- vagy levéltakaróval befedendők.

Meleg ágyak, eszperke (champion) vonnak a hideg behatása ellen feltett deszka- és szalmatarakkal megvedendők.

Kora használatra meleggyakba borsó, saláta, hőmoposreték, petrezselyen és murok maris elvethetők. E hó vége felé a számozak (földieper) ribizke és pózmete, a fügcseperekben fűszeszt alá vethetők.

Különbön pedig a magvak, gumók és hagymák átviszgalása és rendezése; tervek és boesztások készítése; mindenemű kertj szükségletek beszerzése; karok, palezák, ezmtáblák elkészítése; a netalán hibás szárazmók kijavítása, a szárazalmas kertész teendők köze tartozók.

III.

GYÜMÖLCSKERT.

Száraz fákot kivégni az egyszészeket pedig tisztogatni, mohát, muszátt levakarni, helynyofásoket szedni lehet. Ha a föld fagy engedi, a gödrök ássást folytatjuk, ezekbe fakat állíthatunk, de amelyeket most beöntözi nem tanácsos, a bekövetkező keményebb fagyok miatt.

Eleven sövények megviratnak és kijavítanak. A fiatal s meg gyengébb kergű gyümölcsfák dereka tövissel körülfontandó, nehogy a nyulak által lenyaga, kárt szenvedjenek, ami különösen nagyobb hőcsések után könnyen megtörténik.

Mindenemű szárazmók és műeszközök rendbehozandók és kijavítandók.

Ójtogalyak szedendők.

A tél folytán elfogyasztott gyümölcsök magvai folyójtendők s tavaszi vetésre elteendőek.

IV.

FAISKOLA.

Engedős időjárásakor ásatunk, rigólozzunk, fiatal esemteket ültetünk s különféle magvakat vetencyezünk.

A fagy által kiemelt (fölluzzott) fésakákat ismét lenyomkodjuk.

Ójtó galyakat szedünk s azokat jóvő használatig fagymentes helyeken nyírkos homok közé rakjuk.

Csepegekbe állított vad-rúszak és egyéb vadonczok füveháczkban mutat nemeshetők.

Faviasz, fatapas s a párosításhoz szükséges szalagok elkészítendők; ezmtáblák s egyéb műeszközök rendbehozandók.

Különbö magvak beszerzendők, szüntegy a telén által elfogyasztott gyümölcsök magvai is folyójtendők.

V.

SZŐLŐMIVÉLÉS.

Az újonan beültetendő telepek fölásandók s jól átfogatva, érett ganajjal trágyázandók.

Ha a föld be nem fagyott, a homlitást lehet folytatni. Síma vesszőket szedni s a jóvő használatra fagymentes helyen homok közé érakni.

Fagyos napokon át a ganajhordást végezzük. A karok átviszgalandók, újak beszerzendők és meghegyezendők; rohadás meggátalása tekintetéből jó, ka hegyes végüket mintegy 8-10 hüvelyknyire forró kőszénkátrányba (theer) mártjuk; — a lugas lécezetet is ahol szükséges, kijavítandó.

VI.

VIRÁGOS-KERT.

A fagy által kiemelt növények engedelkeny idő beálltával azonnal szép esedenes lenyomatnak.

Virágpaléczak, ezmtáblák és minden a kertészethez megkivántató eszközök elkészítendők és rendbehozandók.

Magvak, gumók, hagymák átviszgalandók és rendezendők, a netalán hibás szégek beszerzendők.

Ha az időjárás enyhe s a föld fagy felengedett, e hónap végéig a kokoresin (anemone) és szironták (traumetula) gumóit már lerakhatjuk, melyeket azonban keményebb fagyok beálltával, szába vagy száraz levéltakaróval megvedeni el ne mulasszunk.

Különös gondot fordítsunk e zord évszákban a telefő-, füve- és melegláczakra; keményebb hidegek beköszöntével a fűtést, langy, verőfényes napokon át pedig a szűlőzet el ne

feleljük, különösen pedig a berakott növények időről időre átviszgalandók, minden pemészes és korhadtt részek azokról eltávolítandók.

Jázeint, hóvirág, anarillis, tulipán, hőmoposretóczak, rézsek, gyöngyvirág, tavaszi száraz stb. üdészet alá vethetők s virágzatra hajlíthatók; szüntegy a kantalmú több fajjal lapos, látkába magból vethetők. „Falusi gazda.”

Felelős szerkesztő: **CSOBANCZY T.**

Laptulajdonos: **NOBEL ARMIN.**

Nyilt-tér.*)

MEGHIVÁS.

A „pápai Chewra-Kadischa” folyó év és hó 28-án délután 2 órákor az egylet termében **RENDES KÖZGYŰLÉSE**T tartja, melyre a szavazatképes egykelti tagok tiszteletteljesen meghívának

Kelt Pápan, 1880. januar 18-án.

A Chewra-Kadischa elnöke.

Tárgysorozat:

1. A számvizsgáló bizottság megválasztása;
2. A múlt közgyűlés által ezen közgyűlésre odított, a Chewra-Kadischa anyagi viszonyainak rendezése;
3. Dr. Lövy Lázár körházi főorvos urnak, a körházi személyzetre vonatkozó, írásbeli ajánlata;
4. Dr. Lövy Lázár urnak, a temetőre vonatkozó, írásbeli ajánlata;
5. Schwartz Dávid folyamodványa, és egyéb a közgyűlésig beérkezendő tárgyak.

T. cz.

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesíteni, hogy szombaton, 1880. JANUÁR 24-én, a Kelez-főle házban (fa-piaczon) **CSESERNYES KÁROLY** zenekara közreműködésével

ZÁRTKÖRŰ

tánczkoszorút

rendezek,

melyre a t. cz. közönséget tiszteletteljesen meghívom.

Tisztelettel

Reiner Illés,

táncz-művész.

Egy tanuló

(akár helybeli vagy a vidékről) felvétetik

Bermüller Gyula

divatkereskedésben Pápan.

* Ezen rovat alatt közlöttekert nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetés.

NOBEL ARMIN

ajánlja

a legújabb anyagokkal gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

hol

minden néven nevezendő nyomdai munkák a legnagyobb gondal, csinnal és hiba nélkül leggyorsabban és legmérsékeltőbb áron állíttatnak ki.

Intézetem ennél fogva minden hasonnemű vállalattal bátran versenyezhet.

Könyvkereskedés.

Brochurák, rőpiratok, lapok, gyászlapok, el-lázatok hivatalok és közjegyzői és ügyvédi jegyzési kártyák, fal-nyomatványok, szám-ragaszkok, árjegyzékek, lázatok részére, bárczák, bármiféle nyom-lák, levélfejek, bori-báli meghívók, kör-tatvány takarékpénz-tétek, névjegyek, ét-levelek, rovatolt táb-tár és más intézközök.

Papír- és írószközök.

Bármiféle itt meg nem nevezett nyomtatvány minta szerint, azonnal elkészíttetik.